શ્રી ગણેશાય નમઃ

પ્રવીણ-સાગર

નાટકનાં ગાયનો.

રચનાર

કવિ ખીમજી વસનજી ભટ્ટ બગસરાવાળા.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

શ્રી વાંકાનેર નૃસિંહ નૌતમ નાટક સમાજ

વેચાણ લેનાર

વિઠ્ઠલદાસ હેમજીભાઈ ભાવનગરવાળા એન્ડ કો.

શ્રી વિજય નૌતમ નાટક સમાજના માલીક

મુ. કરાચી.

ભિતેન્દુ પ્રેસમાં હરિલાલ વાલજી ગજ્જરે છાપ્યું,- કરાચી.

આવૃત્તિ બીજી　　　　પ્રત ૧૦૦૦

સંવત ૧૯૭૩　　　　સને ૧૯૧૭

કીંમત ૦—૨—૦

નામદાર મુંબઇ સરકારની

ગવર્નમેન્ટ લેબોરેટરીમાં વિદ્વાન સરકારી ડાકટરે અમારી બનાવેલી **બાદશાહી યાકુતી અનંગ વિલાસની ગોળીઓ** એનાલાઇઝ કરીને તેમાં કોઇ પણ જાતની નુકશાનકારક ચીજ નથી એવું સરટીફીકેટ આપેલ છે. અને એ ઉમદા રજવાડી દવા અકશીર હોવાથીજ વિલાયતમાં પાસ થએલા મોટા ડાકટરો, રાજા મહારાજાઓ, નવાબો તથા દેશી અને ઇંગ્રેજ ગ્રહસ્થો અને મોટા સરકારી અમલદારોમાં પણ બહુ વખણાય છે.

બાદશાહી યાકુતી.

અનંગ વિલાસ

ગમે તે કારણથી ગુમાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે. પુરૂષાતન કાયમ રાખે છે. આ રાજવંશી યાકુતી વીર્યવિકારના તમામ વ્યાધી મટાડે છે. અને વિર્ય ઘટ્ટ બનાવી ખરૂં પુરૂષાતન આપે છે. ખરી મરદાઇ આપનાર અને નબળા માણસને પણ જુવાનની માફક જોરાવર બનાવનાર. આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ ભલામણ છે. આ દવા વાપરવામાં કોઇ પણ જાતની પરેજીની જરૂર નથી. ૪૦ ગોળીની ડબી એકના રૂપીઆ દસ.

બાદશાહી ચુનાની લેપ

ઉમદા દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે; અને તે નસોને પુરતી તાકાત આપે છે. ખરૂં પુરૂષાતન લાવવા માટે આ લેપ ફતેહમંદ ઇલાજ છે. આઉંસ એકની ડબીના રૂપીઆ આઠ તમામ દવાઓનું પોસ્ટ ખર્ચ જુદું.

ડાકટર કાલીદાસ મોતીરામ—રાજકોટ—કાઠીયાવાડ.

પ્રવીણ–સાગર નાટકનાં પાત્રો

પુરૂષ પાત્રો.

મહાદેવ.......આજન્મા અવિનાશી જગતના આદિકારણ

વિકટાનંદ......શીવગણ, આગિત જન્મે રંગસિંહ

વિચિત્રાનંદ....શીવગણ આગિત જન્મે સાગર

નારદજી.......દેવરૂષિ

નીતિપાળ.....સંઘપુરીના રાજા, પ્રવીણના પીતા

સાગર...........નેહનગરનો યુવરાજ (પુર્વ જન્મે શીવગણ વિચિત્રાનંદ)

ભારતીનંદ....સાગરનો મિત્ર

રંગસિંહ.......એક જાગીરદાર (પુર્વ જન્મે શીવગણ વિકટાનંદ)

સત્યસિંહ.......રંગસિંહનો જુનો નોકર

મદનપાળ.....રંગસિંહનો માનીતો સલાહકાર

ચંદ્ર............સત્યસિંહનો પુત્ર

પ્રભાનાથ.....સિદ્ધાશ્રમ નિવાસી સિદ્ધ

પ્રદીપસેન....સાગરના પિતા

સ્ત્રી પાત્રો.

પાર્વતીજી.મહાદેવ શંકરની વિભુતિ

ચિત્રકળા...શીવગણ વિચિત્રાનંદની પત્નિ શ્રાપિત જન્મે પ્રવીણ

પ્રવીણ......નીતિપાળની પુત્રી (પુર્વ જન્મે ચિત્રકળા)

પુષ્પા.......પ્રવીણની સખી

કુમુદ.......મદનપાળની પુત્રી ચંદ્રની પત્નિ

ગરજુ......મદનપાળની સ્ત્રી

ડબાજાન...રંગસિંહની નાયકા

લલિતા }
ચાતુકી } ગાયકાઓ

શિવગણો, સરદારો, સિદ્ધમંડળ, આચાર્ય, અપ્સરાઓ સખીઓ વારાંગનાઓ વિગેરે.

સ્થળ— કૈલાસ, મંછાપુરી ને નેહનગર.

श्री गणेशाय नमः

પ્રવીણ-સાગર નાટકની

પ્રવેશવાર ટુંક હકીકત

મંગળાચરણ–વસ્તુ વિવેચન

અંક પહેલો

પ્રવેશ ૧લો—શ્રી કૈલાસમાં શ્રીઉમા માહેશ્વરનું શિવરાત્રી મહોત્સવ પ્રસંગે શિવગણ વૃંદનું પુજન બાદ દોષિત ઠરેલ શીવગણુ વિચિત્રાનંદ, ચિત્રકળા અને વિકટાનંદને શ્રાપ.

પ્રવેશ ૨જો–જંગલ—રંગસીંહનો નિર્દોષ પંખીઓનો શિકાર, મુએલાં પંખીઓ ઉપાડી લેવા માટે યાત્રાએ જતાં બ્રાહ્મણ દંપતિ પર બલાત્કાર, અને મારેલો ચાબુકનો માર, સાગર કુમારનું અચાનક આગમન, બ્રાહ્મણુનો બચાવ, અને રંગસીંહ સાગરને હાથે કેદ.

પ્રવેશ ૩જો–રસ્તો—ભારતીનંદ અને પુષ્પાની પ્રથમ પિછાણ.

પ્રવેશ ૪થો—જંગલમાં છાવણી સાગર પોતાની હદમાં વગર પરવાનગીએ આવ્યો અને રંગસીંહને કેદ કર્યો તેના ક્રોધ વિચારમાં

મહારાજા નિતિપાળ, સરદારો સાથે સાબરનું આવવું—સાગર નિતિપાળ વચ્ચે વીર વિવાદ બાદ રંગસીંહને બંધન મુક્ત કરાવી. સુલેહના પરિણામે અત્યાગ્રહથી સાગરને મિજમાન તરીકે નીતિપાળે પોતાની રાજધાનીમાં લઇ જવા.

પ્રવેશ ૫મો મદનપાળનું ઘર—મદનપાળની સ્ત્રી ગરજુ યૌવન બહારમાં ગત સ્થિતિ સાથે ચાલુ સ્થિતિની સરખામણી સંબંધે મદનપાળ તથા ગરજુની વાતચીત બંધન મુક્ત થએલા રંગસીંહનું આવી અપમાન થયાનું જાહેર કરી દીલગીર થવું. મદનપાળનો દિલાસો બોળો રંગસીંહ નીચના નીચ દબાણમાં.

પ્રવેશ ૬ઠો—રાજમાર્ગમાં પ્રવીણ આવાસનો નજરબાગ—પ્રવીણની સખીઓ સાથે ગરબાની રમત મુગ્ધા પ્રવીણની મીઠી મશ્કરી બાદ સાગર પ્રવીણનું પ્રથમ પ્રેમ દ્રષ્ટિ મિલન.

પ્રવેશ ૭મો રંગસિંહનો મહેલ—નીચની નીચતામાં દબાયલા રંગસિંહની હજુરમાં સત્યસિંહ મદનપાળ દ્વારા ડબાજાનને બોલાવવી ડબાજાનની ગમતનો આનંદ.

પ્રવેશ ૮મો પ્રવીણનો આવાસ—પ્રવીણની સાગર પ્રત્યે પ્રેમ-લીનતા, છબી ચિત્રી કવિતા રચવાની પ્રવૃતિમાં પુષ્પાનું આગમન છબી કવિતા છુપાવવાનો પ્રયાસ યુક્તિવંત પુષ્પાએ યુક્તિથી

જોવું જાણવું પ્રવાસી ગાયકાઓનું આવવું રચેલી કવિતા ગવરાવવી વિદ્વતા સાથે રસ અલંકારથી રચેલી કવિતા આપ લાભાર્થે લઇ ગાયકાઓનું જવું રંગસીંહનું આવવું પ્રવીણસાગર સાથેનો પ્રેમ જાણી પ્રવીણને દબાવવી અને ધમકી આપવી પુષ્પાને હાથે પ્રવીણનો બચાવ.

ટેબ્લો

અંક પહેલો સમાપ્ત.

અંક બીજો.

પ્રવેશ ૧લો—મદનપાળનું ઘર—મદનપાળને ત્યાં પત્ર આપવા કિશોરનું આવવું કુમદાને પત્ર આપવો કિશોર કુમુદા વચ્ચે મીઠો વાર્તાલાપ અને ફરીથી મળવાનો ચોક્કસ ઠરાવ બાદ નિચની નીચતા સામે સત્યસિંહની સત્યતા નીચના દબાણથી રંભસીંહે સત્યસીંહને આપેલી રજા.

પ્રવેશ ૨જો સાગરનો રાજમહેલ—સાગરની હજુરમાં આવી પ્રવીણ રચિત કવિતા પ્રવાસી ગાયકાઓએ ગાઇ તે સાગરનાં કદરદાન કદમાં ભેટ ધરી જવું સાગરને પ્રવીણની યાદ પ્રેમ બંધનમાં બંધાવું ભારતીનંદનું સુચન પ્રથમ પ્રેમ પત્ર લખી તે પ્રવીણને પહોંચાડવા ભારતીનંદને મોકલવો.

પ્રવેશ ૩જો રસ્તો—ભારતીનંદ બજૈયાના વેશમાં શિવપુજન અર્થે સખીઓ સાથે પુષ્પાનું નીકળવું સ્ત્રી કર્તવ્યનું વિવેચન બાદ પુષ્પાથી મળી ભારતીનંદે પત્ર આપી પ્રવીણ સાગર મિલાપનો યુક્તિ સંકેત જાણી જવું.

પ્રવેશ ૪થો પ્રવીણ આવાસ—સ્વપ્નામાં સાગર સાથે થએલાં લગ્નના આનંદમાં પ્રવીણ સખીઓની ગમત બાદ લગ્નની અનુમતિ લેવા માજીનું આવવું, અયોગ્યથી લગ્ન ન કરવાની પ્રવીણની દ્રઢતા જાણી માજીનું જવું. બાદ ભારતીનંદ સાથે આવેલો સાગરનો પ્રેમ પત્ર પુષ્પાએ પ્રવીણને આપવો.

પ્રવેશ ૫મો રાજ્ય બગીચાનો રસ્તો—પ્રવીણ મિલન અર્થે સંકેત પ્રમાણે ભારતીનંદ સાથે સાગરનું હકીમ વેશે આવી માળીને મળવું પ્રધાનનું આવવું, બિમાર પડેલી પ્રવીણના ઉપચારાર્થે માન સહીત પ્રધાને નીતિપાળ પાસે હકીમ બનેલા સાગર ભારતીનંદને લઇ જવા.

પ્રવેશ ૬ઠો મદનપાળનું ઘર—મદનપાળની ગેર હાજરી સમય ગરજુનો આગમો મદનપાળની પટુતા બાદ અવળાં કૃત્યથી અટકવું નહિ તો પરિણામ ખરાબ છે. એવી મહારાજા નીતિપાળની ચેતવણીથી ગભરાએલા રંગરસીંહનું આવવું હિંમત મળવી ડખાજનના નાચ મુજરાનો આનંદ છેલ્લે રૂપસદ પામેલા સત્યસીંહને સત્ય ભાન કરાવવા આવવું.

પ્રવેશ ૭મો પ્રવીણનું શયન ભુવન—સાગર વિયોગથી પ્રવીણની અસાધ્ય બિમારી, પ્રેમી વિયોગે પ્રેમી હૃદયની વરાળ પુષ્પાનું શાન્તવન મહારાજા નીતિપાળના હુકમથી ઉપચાર કરવા હકીમ સાગરનું ભારતીનંદ સાથે આવવું ઓળખ મિલન હૃદયના ઉભરા

નીતિપાળ આગમનના ખબર પ્રેમ મસ્ત સાગરની અસ્થિરતા પ્રેમ હૃદયને ત્યજી હૃદય વગરના થએલ પ્રેમીનું જવું. પ્રવીણની વિષપાન તૈયારી માતા પિતાનું આગમન અચાનક દૈવી શક્તિએ આવી સર્વની અજાયબી વચ્ચે વિષપાન ઝટપી લેવું.

ટેબ્લો

અંક બીજો સમાપ્ત.

૭૦૫૯

અંક ત્રીજો.

પ્રવેશ ૧લો–જંગલ—કુમુદાની સખીઓ સાથેની સાસુ વહુની રમત ચંદ્રનું આગમન બન્નેનો પ્રેમ વિવાદ અને માતાપિતાની આજ્ઞા મેળવી લગ્નથી ગુંથાવાનો દ્રઢ નિશ્ચય.

પ્રવેશ ૨જો મદનપાળનું ઘર—નિચતાનું નીચ પરિણામ! સત્યસીંહના સત્યબળે રંગસિંહને થએલી દુષ્ટતાનું ભાન મદનપાળનું મૃત્યુ, અને ગરજુ બુરા હવાલે દેશ નિકાલ રંગસીંહના હૃદયનો પશ્ચાતાપ મદનપાળની અનાથ બાળા કુમુદાનું આવવું રંગસીંહ પાસે શરણ માગવું તેણીની કરૂણ વિનંતી પર ધ્યાન દઇ તેને સત્યસીંહને સોંપી પોતે છેલ્લે નિશ્ચય કરી સાગરની શોધમાં જાય છે અને સત્યસીંહ કુમુદાને પોતાને ત્યાં લઇ જાય છે.

પ્રવેશ ૩જો–સાગર ભુવન—પ્રવીણ જુદાઇમાં સાગરનું શાન્તિહીન જીવન શાન્તિ મેળવવા માટે પિતાની આજ્ઞા લઇ ભારતીનંદ સાથે વૈરાગ્ય વૃત્તિથી સાગરે હરદ્વાર જવું.

પ્રવેશ ૪થો—સત્યસીંહનું મકાન ચંદ્ર કુમુદાનો પ્રણય વિનોદ.

પ્રવેશ ૫મો–જંગલ—સાગર પર વેર લેવાની ઝનુનમાં રંગસીંહનું નીકળવું. ભારતીનંદ સામે મળે છે. બન્ને વચ્ચે વાદ વિવાદ થાય છે અને ભારતીનંદને હાથે રંગસીંહનું મૃત્યુ.

પ્રવેશ ૬ઠો—સિદ્ધ પ્રભાનાથનો આશ્રમ સાગરનું ભારતીનંદ સાથે પ્રવેશવું. **શાન્તાર્થે** સન્યાસ દિક્ષાની **પ્રાર્થના** પ્રભાનાથ સિધ્ધે ભવિષ્ય કહી રાજધાનીમાં જવાની આજ્ઞા આપવી સિદ્ધિનો ચમત્કાર.

પ્રવેશ ૭મો—રસ્તો સાગર વિયોગે પ્રવીણના વિરહોદગાર ને ભારતિનંદનો મેલાપ–મહારૂદ્ર યજ્ઞમાં સર્વેએ નેહનગર આવવાનું આમંત્રણ.

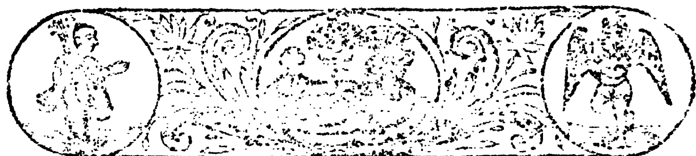
પ્રવેશ ૮મો—રાજદરબાર રાજા પ્રદીપસેનને ત્યાં યજ્ઞની પુર્ણાહુતિ નિતીપાળની સહ કુટુંબે હાજરી સિદ્ધ પ્રભાનાથનું પ્રગટ થવું. તેમની સમજાવટથી પ્રવીણ–સાગરનો હસ્તમેળાપ. પુષ્પાભારતીનો હસ્ત મેળાપ શુદ્ધ પ્રેમીઓની મહતા. પ્રવીણ–સાગરનું પુનઃ શિવગણપદને પ્રાપ્ત થવું. અને શ્રી ઉમા–માહેશ્વરનાં મંગળમય દર્શન સાથે પ્રયોગનું પુર્ણ થવું.

અંક ત્રીજો સમાપ્ત.

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः

શ્રી ગણેશાય નમઃ

પ્રવીણ-સાગર

નાટકનાં ગાયનો.

અંક ૧લો

સુત્રધાર— ૧

વંદુ ભાવ ધરી શ્રી એકદંત
દિપી રહ્યો છે યશ દિગંત.......ટેક૦
સર્વે કરે છે મંગળ સારૂં
કાર્યારંભે સ્મરણું તમારૂં
તેમ સ્મરૂં હું તજીને તંત.......વંદુ—
રિદ્ધિ સિદ્ધિના આપજ દાતા
વિઘ્ન હરણ ત્રિભુવનના ત્રાતા
માતુગણ નાયક મહત્.......વંદુ—

આળાઓ— ૨

સાહેલીરે સાચા પ્રિતમને પિછાણીએ
એ આલીરે જીવનનો લ્હાવ એજ જાણીએ—ટેક૦
પ્રેમ પુષ્પ ખીલ્યું, કરમાવા ન દીજીએ,
પાત્ર ભેદ જાણી પિછાણી કામ કીજીએ
શુદ્ધ પ્રેમને પિછાણે,
જગ્ત લ્હાવ સત્ય જાણે
જાણીને પ્રીતી રસ પીજીએ.......સા—

અપ્સરા— ૩

મહારાજ અમર હર ત્રિપુરારી
સ્મર્ણ પ્રણવ પરિબ્રહ્મ હરિહર ત્રિપુરારી—મહારાજ
ઘટ રવી બિંબાકર આપનું,
તેજ વસ્યું છે સહુ ઘટઘટમાં ત્રિપુરારી--મહારાજ
અજરામર હરિહર બ્રહ્માની
ત્રિપુટી સાચી વસી રહી અમ ઉરમાં ત્રિપુરારી—મહારાજ

નારદજી— ૪

રટ મન રાધાવર રાધાવર,

જેના ઉદરે રહ્યું સમાઇ આ સઘળું સચરાચર....રટ૦
પરમ શાન્તિમય મોક્ષ મેળવવા શ્રીહરિની સેવા કર...રટ૦

૫

પુષ્પા—ખીલી ફુલવાડીનું ફુલ ખીલ્યું બહારમાં
પરદેશી પ્રેમી પ્રિતે સંભાળજો પ્યારમાં........ખીલી૦

ભારતી—ખીલેલું ફુલ નહિં હઉં હું કરમાવા
પરાયા હસ્તે ન દઇશ હું જાવા,

પુષ્પા—વિદેશીરાજ પુષ્પોની પાંખડી ચુંથાય ના... ...ખીલી૦

ભારતી—કુસુમ કળી ખીલતી જોઇઆવ્યો,
ભ્રમર મધુ રસ ભો..........ગી
વિકસી કળી મધ નહિં આપે તો,
ભોગી બનશે રો.........ગી
(હવે પધારો, બસ જશોજ)........પ્રિને

ગરજુ— ૬

જમાવું જમરો જોબન જંગ,
રસિલાથી ઉડવું રંગ (૨) જમાવું૦

હંસ સરીખી મારી ચટકતી ચાલથી,
આશક અદ્ધર ઊડાવું જોડું જોડાવું રંગ ઢંગ....જમાવું
મીઠી મરમાળી મ્હારી અણિયાળી આંખથી,
કામ કટાક્ષે ભેદી,(૨) ઘાયલ કરૂં અંગ ભંગ....જમાવું

૭

ગરજુ–આવો આવો અલબેલા સુજાણ
કરવું પ્રીતે પ્રીતિ રસપાન.........ટેક૦
મદન–પ્રેમ ઘેલો વિયોગી આવો આવો અલબેલી,
ગરજુ–પ્રેમ પ્યાસેથી જાગે આ જાન.....આવો
જાઓ સતાવો ગભરાવો નહિં જાન
મદન–જાય કદી જાન તોય થાઉં કુરબાન.....આવો

સખીઓ—

૮

સખીરી ઊગ્યો ઔષધ પ્રાણ
પ્રકાશે શીતળ ચંદ્ર સુજાણ
પદ્મિની વસી સરોવરે, નભે વસે પ્રિય કાન્ત,
અમીરસ સીંચી સ્નેહથી કાન્ત રહ્યો કાં શાન્ત ?
શીતલ કીરણ કેરૂં દાન, દઇ અમીરસ પાન,
કરો સ્નેહ જલે સ્નાન,

સકલ સૃષ્ટિની દાઝ ઝટ અંતરમાં લીજીએ,
ટાળી દાહક તાપ સુખકર શીતળ કીજીએ
કૃપા કરો હૃદય લીયો બાળતી ઉગારી
પ્રેમ ધરો ને ભય હરો.......શીતળ ચંદ્ર

ડખાજાન— ૯

દીલહર લીનો ભાંકે ને નાંસે ઘાયલ કરકે ગયો,
કાટ કલેજા મેરા હાજીર કર દઉં
તોભી ચલે ગયો પ્યારરે.........ઘાયલ૦
હીરદે કમલમેં આગ લગી હય
ક્રમ નિરખું એ ચિત્ત ચોરરે......ઘાયલ૦

ગાયકાઓ— ૧૦

કટિ ફેંટ છોરનમેં ભ્રકુટીમરોર નમેં
રીશ પેંચ તોરનમેં અલિ ઉર આયકેં
મંદમંદ હાંસનમેં બરૂની બિલાસનમેં
આનન ઊજાસનમેં ચકચોંધ છાયકે
મોતી મનિ માલનમેં સોચની દુસાલનમેં
ચિકુટીકે તાલનમેં ચેટકલ ગાયકે
પ્રેમ બાનદે ગયો ન જાનિયેં કિતે ગયો
સુપંથી મન લે ગયો ઝરોંખે દ્રગ લગાયકે

૧૧

પુષ્પા-ધીરી તું ચાલ થા ન ઉતાવળી
શીદ અલી આજે બને છે તું બ્હાવરી—(૩)
પ્રવીણ-મ્હારૂં અંતર હુલસાય
હૃદય શાંઇ કાંઇ થાય;
અલી શાને બને છે તું વેવલી
પુષ્પા-દીસે હરખાતી આલી તું બેનડી—(૩)-ધીરી૦

અંક પહેલો સમાપ્ત.

અંક બીજો.

કુમુદા— ૧૨

હાંરે મારૂં જોબનીઉ ખીલી કરમાય

અંતર અતિ હુલસાય

આજમારૂં હૈયું અતિ હુલસાય....હાંરે૦

ખીલી રૂપાળી યૌવન ફુલવાડી

માળી વિના કરમાય

વાડી મ્હારી વ્હાલા વિના વણસાય....હાંરે૦

લાગી લગનની લગની લાખો ગણી

રતિ અતિ ઉભરાય

રતિ રસે ચુંદડીઓ મારી ભિંજાય....હાંરે૦

કુમુદ-કિશોર— ૧૩

વાહુવાહ વચન દીધા છે બુલું વરતન ભુલીના જશો

બોલ્યું વચન સદા પળનારા,

છે નરવીર પ્રભુને પ્યારા

વીરલા વચન પાળવા વદ્યું વાકય ભુલી ના જશો

કિ૦—"રામ સગર વચને બલિહારી
ભુલાય નહિ નીતિની કયારી
એક વચનની ટેકજ મ્હારી

કુ૦—" વાહ તમારી બલિહારી....વાહવાહ"

ગાયકાઓ ૧૪

સુગંધ સમીર જૈસે હંસ બાર છીર જૈસે
ભુજલ મિહીર જૈસે મધુપી ચઢાયકે
પારદ કુમારિ જૈસે હરી સ્વાંતધાર જૈસે
અંગ્ર બ્રોનસાર જૈસે ધુમ ઊર ઝાયકે
ઉદિત એક દંત જૈસે શુદ્ધ બોધ સંત જૈસે
મિત બાત મિત જૈસે સેનન જનાયકે
પ્રેમબાન દેગયો નજાનિયે કિરો ગયો
સુપંથી મન લે ગયો ઝરોંગો દ્રગ લગાય કે."

સાગર— ૧૫

પ્યારી પ્રમદા પ્રાણ પ્રવીણ મળ્યો પત્ર પ્રિયકરને।
દૈવી પ્રેમ તમોને અર્પી આરાધું હૃદયે શ્વરી
તમ વિણ તન આ તલસે હાય નયને નિહાળ્યે શાંન્તિ થાય

પુષ્પા–સખીઓ ૧૬

ચાલો ચાલોને શીવ પુજવા સાંહેલીરે
જઇએ સહુ મળી સાથ સ્મરિયે દીનાનાથ....ટેક૦
અખંડ જ્યોતિમય હરિ અગમ નિગમ પરિગ્રહ
સ્વયં પ્રકાશી સદા શિરે ધરી ઉમિયા અર્ધાંગ
એવા હર સોહામણા
સ્વયંભુ ૐકાર ત્રિભુવન સાર....ચાલો૦

પુષ્પા— ૧૭

સુખી સંસાર શાણી નારીથી જણાય છે સાંભળો બેન (૨)
ગુણી ગૃહિણીઓ ગૃહ રાણી ગણાય છે....સાંભળો બેન (૨)
શાણી સ્ત્રી સાસરિયે સંપથી ફરે છે.
ઘરનાં સૌ કાર્યમાં એ શર્મ ના ધરે છે
સ્ત્રીઓ સદ્દગુણીઓ તો સાચી સુખ લ્હાણું છે
સન્નારીથી સદાય ઊગે કુળ ભાણું છે

૧૮

પુષ્પા૦–"પધારો પરદેશી ના દેશો નિર્દોષીને દોશ,
ભા૦–"આણો શીદ મુજ પર રોષ..........પધારો
ખીલ્યું યૌવન પુર બ્હારમાં સંભાળી—અરે તું
જાદુગારી જાદુ કરીકાં ચાલી દઇ ઉત્પાત—પધારો

કુ૦—" રઢિયાળા આ રજ માર્ગપર થાય ન આવી વાત....

—અરે કદી—

કરશે કરૂણા કેશવજી તો થશે મનગમતી વાત—પધારો

પ્રવીણ—

૧૯

સાગર ઝટ ચડજો વારેરે.......પ્રિયતમજી પ્યારા—

વિશ્વાસે રહીશ તમારારે......પ્રિયતમજી પ્યારા—

વ્હાલાજી મારે સગપણ તમારૂં એક સાચું,

બીજું છે સર્વે કાચુંરે..............પ્રિત૦

શરણાંગત કેરી સંભાળ સ્વામિજી લેજો મ્હારા,

આ પ્રવીણ હૃદય વસનારારે...........પ્રિત—

૨૦

મદન—' શાને રિસાયે તું કામિની !

કહે અલી શાને રિસાયે તું કામની

હું તો માળા જપું છું તુજ નામની......કહે

ગરજુ—" મારો છો શાને આ વેણુ તણાં બાણ,

કુણી કદળી કુહાડે નાખો હણી......શાને

મદન—" માન પ્યારી મ્હારી ઓ ગોરી ગુલજાર

ગરજુ—" ભલે આવો વધારો પ્રિતી ઘણી—શાને૦

ડખાજાન— ૨૧

લગન મોહે લાગીરે બાલાપનમેં

લગન મોહે લાગી કટરિયાં મોહે લાગીરે....બાલા—

બિરહુ જગાવે તન અકુલાવે

રસિલેકી રંગવાકી કટરીયાં મોહે લાગીરે......બાલા—

પતિયાં પઠાવો બૈદ બુલાવો

જાદુકી ચોટ મારી સાંવરીયેને ભારીરે........બાલા—

પ્રવીણ— ૨૨

પ્રિયતમને પાગી પુરા પ્રેમથી પ્રિય ઘેલી દારા

પૂજારી થઇ પ્રિય પ્રાણની પૂજું હું પ્યારા—

કાન્ત કળાધરા મ્હારા, સ્વીકારો રજની દારા,

સેવું સ્વામિને દિન જામિની માનીને મ્હારા...પ્રિય—

સાગર–નવલ કિશોરિ નારી, સાગરની પ્રેમી પ્યારી

હૃદય પ્રતિમા સ્થાપું પ્રેમથી મુજ પ્રવીણ દારા...પ્રિય—

૨૩

કુ૦–પ્રિયતમજી છો પૂરણ પ્યારા સુંદર સુખકર ભાણ છો.

કિ૦–પ્યારી કુમુદ ખરે તમે તો લલના લજ્જા લ્હાણ છો–પ્રિ૦

૨૬

કુ૦—વાહુવાહુ વલ્લભ વનિતા કેરા, પુરણુ પ્યારાં મનહર મારા
વૈભવ સુખનું વહાણુ છો— પ્રિ૦
કિ૦—માતપિતાની ઈચ્છા પુરી, અંતરની આશિષ મધુરી
લઈશું રાખો લ્હાણુંજો— પ્રિ૦

૨૪

ગરજુ—મોજ મજા માણીએ માનીતા મારા,
છોજી છોગાળા, વિલાસી છો વ્હાલા....... ટેક૦
મ૦—લટકે લટકથી ચાલો, મલકાતી મોહિની,
માની મેમાનને મનાવા— મોજ૦
ગ૦—રંગે રંગાવી, અનંગે જગાવી,
લહુ આ લાલને બનાવા— મોજ૦

૨૫

કુમુદા—થયાં હા માત પિતા ન્યારા,
હાય રહી હું એકલડી અહીં અગાળારે બાળા—
દયાળુ દેવ તમે મ્હારા,
સંકટ ટાળો પાળો પ્રેમ કરૂગરૂં હું બાળા થયાં૦
નથી કો, મોસાળે મ્હારૂં,
હાય નથી કોઇ, સ્નેહી સગાં કે સાસરીયું પ્યારૂં—

૨૭

વિપતની વાતો કોને કહું,
હાય કરૂં શું કન્યા નાની કોને ત્યાં જઇ રહું?—

૨૬

સાગર—હૃદયમાં હિંમત રહે નહિ જરી,
અનંગ સતાવે ભાન ભુલાવે, સાન ગયો વિસરી—હૃદયમાં૦
વન ઉપ વન તરૂની કુંજોમાં, ચેન પડે ન જરી,
પ્રિયા વિરહથી પ્રેમી કેરૂં, દૈવત જાય સરી—હૃદયમાં૦

સાગર— ૨૭

સુણજો સજ્જન સાનમાં બંધુ મારારે,
માયા કોઇની ન થઇ, ન થશે બંધુ મારારે—
ફોગટ ફાંફાં મારશું બંધુ મારારે.
નહિં કોઇ આવે સાથ સમજો બંધુ મારારે—
દીન દયાળુ પ્રભુ ભજો બંધુ મારારે,
અંતે આવે સાથ સમજો બંધુ મારારે—

૨૮

કુ૦—"હું સ્નેહ ધરી સાસુની સેવા કરીશ,
શાણી થઈ સાસરિયે સ્નેહથી ફરીશ....હું—

૨૮

નીતિ રીતિને વિનય વિવેક—
ગુણિયલ ગોરી કરે ઘર કેરૂં કામ.........
દિયર જેઠાણી નણંદ સેવુ સદા
નારીને નાથ એજ મુકિતનું ધામ......

૨૯

કુ૦—હજુ હું તો છું નાની બાળ ચતુર તજો ચાળા તમે
કિ—આમ ખોટાં ચડાવતાં આળ.
શિખ્યાં છો કયાંથી બાળા તમે
કુ—આંટો નસાડી સટકી જાશે, વિખાશે મારા વાળ
કિ૦—પાણી તણું પુર આવ્યાં
પહેલાં પાળ શીખ્યાં છો બાંધત—
કુ—સાંખી શકે કેમ આવી નિર્લજજતા સુંદરીયો શરમાળ—

સાગર— ૩૦

સ્વપ્ન સમી છે સહુ માયા
નર રઘવાયા મિથ્યા સુખના મોહે લપટાયા.......ટેક૦
મૃગજળ જોઇ મૃગ ધાયા,
પ્યાસી મનડું તૃપ્ત થયું ના અંતે પસ્તાયા...સ્વપ્ન

સાગર સંસારે ન્હાયા,

દુનિયાં જ્ઞાની સત્ય એ માની હરદ્વારે ધાયા......

૩૧

કુસુમા—આવો આવો રસિલા રાજ

વ્હાલા હૈયાના હાર;

ભાર—શાણી સુંદરિ સુજાણ.........આવો

કુ૦—થયો પ્રિયનો મેળાપ ગયાં શોકને સંતાપ

ભા૦—એ સૌ પુણ્યનો પ્રતાપ......આવો આવો

ખારા સાગરમાં ભળિયાં મીઠાં સરિતાનાં પાણી,

કુ—શાણા શોણીલા રાજ પુરી ચાલાકી જાણી......

એ સૌ પુણ્યનો

વારાંગનાઓ— ૩૨

મોરે ઘરન આયોરે સાંવરીયો

દુલારો નંદન આયોરે......સાંવરીયો—

તલફ તલફ સારી રેન ગુજારી સારી હાં—

બાલમ નહિં આયોરે.........સાવરીયો

બ્રિજકી નવેલી, યૌવન ખીલી......હાં

કહુન કાનો આયોરે.........સાવરીયો

સર્વે—

૩૩

ધન્ય ધન્ય પ્રવીણ પરમ પુનિત આર્ય નારી
ધન્ય રાય સાગર કુમાર સ્નેહ ધારી—
વિજય વિજય સત્ય પ્રેમનો સદાય થાયે,
આર્યમાં ઉપજાવો પ્રભુ પ્રેમ એ સદાયે—

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः

